

کنگان دسیرتایخ

اسماء تاریخی شهرستان کنگان

سن عبداللہی

مؤلفان:

محمود ابراہیمی

۱۳۹۹

سرشناسه: عبداللهی، حسن، ۱۳۴۱، ابراهیمی، محمود، ۱۳۳۳، عنوان و نام پدیدآور: کنگان در مسیر تاریخ
مؤلفان: محمود ابراهیمی، حسن عبداللهی / مشخصات نشر: تهران: نخستین، ۱۳۹۸. مشخصات ظاهری:
۷۲۰ ص. مصور. / شابک: 0 - 154 - 127 - 600 - 978 / وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا. / یادداشت:
نماینده. / موضوع: کنگان -- تاریخ -- اسناد و مدارک. / شناسه افزوده: ابراهیمی، محمود، ۱۳۳۳
موضوع: Kangan (Iran) Social conditions -- Sources -- Kangan (Iran) -- History -- Sources
رده‌بندی کنگره: ۲۱۱۵ DSR / رده‌بندی دیویی: ۶۴۴/۹۵۵ / شماره کتابشناسی ملی: ۵۷۶۴۹۲۰

نشر نخستین

کنگان در مسیر تاریخ

اسناد تاریخی شهرستان کنگان

مؤلفان:

محمود ابراهیمی - حسن عبداللهی

چاپ اول: بهار ۱۳۹۹

شمارگان: ۴۰۰ نسخه

چاپ تصویر / لیتوگرافی نگین

تهران: خیابان انقلاب خیابان ۱۲ فروردین - تقاطع روانمهر شماره ۲۲۷

تلفن: ۶۶۴۹۸۱۴۸ کد پستی: ۱۳۱۴۷۱۳۱۱۵

nakhostinpub@yahoo.com

nabook.ir

۱۲۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

مقدمه ۱۱

فصل اول: اسناد حضور و رد پای انگلیسی ها ۱۵

۱- تجارت برده در منسبهی کنگان ۱۸

۲- شکایت از موقرالذولهی کنانی حاکم بوشهر ۱۸

۳- طلب دولت از شخصی به نام عبدالرحمن ۲۰

۴- درخواست سفیر انگلیس از دولت ایران برای ابقای احمد دریا بیگی در

سمت قبلی ۲۰

۵- توپ باران قلعه‌های کنگان و دیر ۲۰

فصل دوم: گزارش‌ها، نامه‌ها و صورت جلسات مربوط به امور اجتماعی، اقتصادی و

معیشتی مردم کنگان ۶۹

۱- گزارش یک مأمور نظامی در مورد وضعیت آموزش و پرورش کنگان در

ابتدای قرن حاضر ۷۱

۲- گزارشی راجع به قاچاق کالا در بنادر جنوب ۷۲

۳- مهاجرت‌های مردم منطقه از جنوب به شمال خلیج فارس و بالعکس ۷۳

۴- غرق شدن کشتی بادبانی کویتی ۷۴

- ۵- مأموریت شیخ اسماعیل نورانی برای خریداری خواربار از بوشهر ۷۴
- ۶- صورتجلسه‌ی انجمن بخش کنگان و سه درخواست مهم ۷۴
- ۷- صورتجلسه تعیین نرخ فروش ماهی و گوشت در کنگان ۷۵
- ۸- صورتجلسه شورای بخش کنگان و تعویض اسکناس‌های صد ریالی ۷۵
- ۹- توزیع بذرغله بین کشاورزان ۷۵
- ۱۰- تعویض اسکناس‌های صد و دویست ریالی ۷۵
- ۱۱- اعطای نحوه‌ی توزیع بذر گندم ۷۶
- ۱۲- گزارش بخشدار در مورد امنیت منطقه و پاره‌ای مسائل دیگر ۷۶
- ۱۳- ممنوعیت صادرات هیزم ۷۶
- ۱۴- پیگیری رتبه‌های حدد مردم سیراف برای مجوز صدور هیزم ۷۷
- ۱۵- تأسیس اولین دبیرستان کنگان ۷۷
- ۱۶- درخواست‌های مردم کنگان در مجلس شورای ملی ۷۷
- ۱۷- تولیت حسینی‌های عرب‌ها در کنگان ۷۸
- ۱۸- درخواست شیخ سلیمان نصوری برای تعدیل مال الاجاره‌ی خرده مالکان ۷۸

- فصل سوم: احکام، ابلاغ‌ها و درخواست‌های انتقال کارکنان دولت ۱۵۳
- ۱- تأسیس اداره‌ی مالیّه در کنگان ۱۵۵
 - ۲- درخواست انتقال مأمور گمرک سیراف ۱۵۵
 - ۳- افزایش حقوق کارمند بخشداری کنگان ۱۵۶

فصل چهارم: جابجایی و انحلال پاسگاه‌های ژاندارمری کنگان و دیر در سال ۱۳۲۵ ۱۷۳

- فصل پنجم: تقسیمات کشوری و انتزاع مناطق و روستاهای بخش کنگان ۱۹۹
- ۱- اشتباه در انتساب کنگان به لنگه و بندر عباس ۲۰۲
 - ۲- مشکلات مأمور آمار بلوک تراکمه در سرشماری نفوس ۲۰۲

- ۳- جدایی مناطق شرقی (اشکنان، بیرم، علامردشت و گله‌دار) از کنگان..... ۲۰۳
- ۴- جدا شدن منطقه‌ی کوشکنار و تعدادی روستای دیگر از بخش کنگان..... ۲۰۳
- ۵- لیست روستاهای تابعه‌ی بخش کنگان در سال ۱۳۴۴..... ۲۰۴
- ۶- جدایی مناطق جم و وریز و عسلویه از شهرستان کنگان..... ۲۰۴

فصل ششم: موضع‌گیری‌های سیاسی، آمار جمعیتی، و بعضی وقایع کنگان..... ۲۶۵

- ۱- جانبداری نهائی بزرگان کنگان از دولت وقت..... ۲۶۷
- ۲- لیست اسامی متنفذین، اعیان و روحانیون کنگان..... ۲۶۷
- ۳- اسامی ۱۵۳ روستای تابع بخش کنگان..... ۲۶۸
- ۴- درخواست صندوق پستی برای روستای گله‌دار..... ۲۶۸
- ۵- ضعف بی‌وی انتظامی در برابر قاچاقچیان..... ۲۶۸
- ۶- گزارش پرواز هواپیمای اکتشافی در آسمان کنگان..... ۲۶۸
- ۷- گزارش ماهیگیری کشتی شایروی در آب‌های مجاور بندر کنگان..... ۲۶۸

فصل هفتم: ابطال نتیجه‌ی انتخابات دوره‌ی هفتم مجلس شورای ملی در حوزه

- کنگان و اعتراضات مردم..... ۳۰۵
- ۱- تحصن مردم کنگان در اعتراض به نتیجه‌ی انتخابات..... ۳۱۶
- ۲- تلگراف مردم کنگان به استاندار فارس در اعتراض به نتیجه‌ی انتخابات..... ۳۲۳
- ۳- پاسخ تلگرافی استانداری فارس به اعتراض مردم کنگان..... ۳۲۵
- ۴- تلگراف طولانی مردم کنگان به استاندار فارس..... ۳۲۷
- ۵- طومار مردم کنگان در اعتراض به نتیجه‌ی انتخابات به مجلس شورای ملی و دکتر مصدق نخست وزیر و مجلس سنا..... ۳۳۴

فصل هشتم: نا امنی در کنگان بعد از واقعه‌ی شهریور ۱۳۲۰..... ۳۳۹

فصل نهم: فعالیت‌های ضدحکومت در دهه‌ی پنجاه شمسی..... ۳۵۵

- ۱- توزیع اعلامیه ضد حکومت..... ۳۵۸

۲- فعالیت‌های شخصی به نام عبدالنبی سمیرونی ۳۵۸

۳- اعتراضات شیخ عباس عاشوری ۳۵۸

۴- پخش اعلامیه ضد حکومت در مدارس و مغازه‌های کنگان ۳۵۸

فصل دهم: حوادث طبیعی و بیماری‌ها ۳۷۱

۱- هجوم ملخ و نابودی محصولات کشاورزی و مزارع ۳۷۳

۲- شیوع بیماری‌های واگیردار و عدم وجود مراکز بهداشتی ۳۷۴

۳- زلزله و ویرانگر بهمن ماه ۱۳۲۸ ۳۷۴

۴- نامه‌ی مردم سیراف در مورد نیاز به سمپاشی روستا و مبارزه با پشه‌ی

مالاریا ۳۷۵

فصل یازدهم: تأسیس شهرداری، بنابر کنگان ۳۹۳

۱- درخواست تأسیس شهرداری در کنگان ۳۹۸

۲- صورتجلسه‌ی انجمن شورای شهر کنگان ۴۰۲

۳- پاسخ استانداری فارس در خصوص شرایط تأسیس شهرداری ۴۰۴

۴- درخواست آقای جبار نصوری از وزیر کشور برای تأسیس شهرداری در

کنگان ۴۱۲

فصل دوازدهم: مکاتبات راجع به خرید زمین برای بخشداری کنگان ۴۳۵

۱- پیشنهاد خرید دو قطعه زمین جهت احداث ساختمان بخشداری

کنگان ۴۳۷

۲- موافقت سلیمان نصوری با فروش زمین ملکی خود به بخشداری ۴۳۷

فصل سیزدهم: تأسیس درمانگاه کنگان ۴۴۳

فصل چهاردهم: تأسیس کارخانه یخ‌سازی در کنگان ۴۶۳

۱- صورتجلسه‌ی لزوم ایجاد یک کارخانه‌ی یخ‌سازی در کنگان ۴۶۷

فصل پانزدهم: تاسیسات برق در شهر کنگان ۴۹۱

فصل شانزدهم: ایجاد شبکه‌ی لوله‌کشی آب آشامیدنی در کنگان ۵۰۷

آلبوم تصاویر ۵۳۹

نمای اشخاص ۵۵۳

نمایه اماکن ۵۶۵

www.ketab.ir

مقدمه

در بین بسیاری از مردم کنگال مشهور است که زمانی خانه‌های مسکونی این منطقه، از بردستان تا سیراف چنان به هم پیوسته و متصل بوده که آهویی می‌توانسته از طریق پشت‌بام‌ها، مسافت بین این دو محل را بپیماید! هر چند سندی مادی یا کتبی برای اثبات این مدعای عامیانه‌ی مردم در دست نیست و شاید باور آن برای خوانندگانی از روزی چندان آسان نباشد، اما اگر نظری به جغرافیای منطقه و نیز شواهد به جا مانده از تمدن‌های سیراف و بردستان بیندازیم، این اعتقاد مردم کنگال چندان بیراه و غیرقابل باور به نظر نخواهد رسید.

بین سیراف و بردستان باریکه‌ای از خشکی وجود دارد که از سمت مغرب به ساحل خلیج فارس و از جهت مشرق به دامنه‌ی رشته کوه‌های زاگرس محدود می‌شود. این باریکه در جهت شمالی - جنوبی حدود چهل - پنجاه کیلومتر طول دارد ولی عرض آن در بعضی جاها به کمتر از ۱۰ متر و در وسیع‌ترین فاصله به کمتر از پنج کیلومتر می‌رسد.

در این نوار ساحلی، هم به دریا و نعمت‌های آن دسترسی وجود دارد و هم می‌توان از همه‌ی نعمت‌های موجود در کوه بهره برد. زمین‌های حاصل‌خیز و آب شیرین فراوانی که از چشمه‌سارهای کوهستان به سمت دریا سرازیر می‌شده نیز شرایط را برای زندگی انسان‌ها بسیار تسهیل می‌کرده است. بنابر این هیچ استبعادی ندارد که این مسافت چهل - پنجاه کیلومتری را آکنده از جمعیت و خانه‌های مسکونی تصور کنیم و چنین بینداریم که مردم منطقه، این روایت عامیانه را به منظور بیان کثرت جمعیت منطقه و آبادانی تاریخی آن بر سر زبان‌ها انداخته باشند.

با این فرض و نیز با استناد به مقاله‌ی آقای دکتر عبدالرضا دشتی زاده در پژوهش نامه‌ی خلیج فارس^۱، منطقه‌ی کنگان و مناطق پیرامون آن از آغازین دوران تمدن بشر مسکون بوده و انسان‌های متمدن در آن زیست می‌کرده‌اند. اثبات این مدعا چندان دشوار نیست و با مختصر کاوش و تحقیق باستان‌شناسی می‌توان از روی سنگ‌نگاره‌ها و جدول‌های سنگی و سفال‌ها و ساروج‌های بازمانده از گذشته، تاریخ دیرین منطقه را به تخمین دریافت.

بنابر این هیچ شکی در وجود تمدنی دیرپا و باستانی در منطقه‌ای که فعلاً با نام شهرستان کنگان شناخته می‌شود، وجود ندارد، اما آنچه مورد نظر مؤلفان این کتاب است، تاریخ باستانی این خدآه نمی‌باشد، بلکه در صدد این بودیم که با پژوهشی در تاریخ معاصر و نزدیک به حاضر، این منطقه، بخش‌هایی از جلوه‌های زندگی مردم کنگان در گذشته‌ای نه چندان دور را برای خوانندگان علاقمند آشکار نماییم.

به این منظور و برای ایساده اسناد مکتوب، معتبر، حقیقی و دست‌اولی را در مورد کنگان بیابیم، به سراغ همه‌ی مراکزی که احتمال می‌دادیم این اسناد مکتوب در آن‌جا یافت شود، رفتیم.

در مدت نزدیک به دو سالی که به شغور تالیف این کتاب بودیم، با صبر و حوصله و البته با عشق و علاقه، همه‌ی فایل‌های موجود در آرشیو مرکز اسناد ملی، کتابخانه‌ی ملی، مرکز اسناد وزارت امور خارجه، مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، آرشیو مرکز ایران‌شناسی و بسیاری مراکز دیگر را زیر و رو کرده، هر کاغذی را که اسم کنگان بر آن نوشته شده بود کپی‌برداری کردیم؛ با این امید که گوشه‌ای از تاریخ کنگان را برای ما روشن نماید.

پس از نزدیک به دو سال، تصویر صدها نامه و سند و گزارش و سکایت و درخواست و یادداشت و دیگر مکتوباتی که اسمی از کنگان بر آنها نگاشته شده، جمع‌آوری شد. البته باز هم امکان جستجوی بیشتر و افزون به این اسناد وجود داشت. به ویژه در امکان استفاده از آرشیو اسناد انگلیس، هند و کشورهای عربی همسایه وجود داشت، به یقین به اسناد ارزشمند بیشتری دست می‌یافتیم، اما تصمیم بر این شد که فعلاً اسناد یافت شده را دسته‌بندی، موضوع‌بندی و تدوین نماییم و بعدها اگر خداوند توفیق داد، پس از تدوین، چاپ و انتشار اسناد موجود، پژوهش‌های کنگان‌شناسی را ادامه دهیم و در مجلدهای بعدی اسناد و منابع دیگری را از تاریخ قدیم و جدید کنگان در اختیار خواننده‌ی علاقمند قرار دهیم.

۱- مقاله‌ی «کارگاه ابزار سازی پارینه سنگی میانی از دشت ساحلی کنگان مطالعات پله استوسن» عبدالرضا دشتی زاده - سایت اینترنتی «راسخون» rasekhon.net

بدیهی است که چاپ و نشر همه‌ی مدارک و اسنادی که به دست آمده، نه ضروری و نه مفید است، زیرا این اسناد در درجات متفاوتی از اهمیت هستند. بعضی نیز تکراری و بعضی هم مربوط به جاهایی غیر از محدوده‌ی فعلی شهرستان کنگان می‌باشد.

پس از موضوع‌بندی، اسناد قدیم و جدیدی که موضوعات مشابهی داشتند را در مجموعه‌های مستقل و مجزا رده‌بندی و مرتب کردیم و از بین اسناد شبیه به هم که معمولاً راجع به موضوع واحدی بودند، آن‌چه را که مهم‌تر و گویاتر تشخیص دادیم، برگزیدیم و در این مجموعه در معرض دید خواننده‌ی محترم قرار دادیم.

شاید نظر بعضی از خوانندگان نکته سنج کتاب بر این باشد که موضوع تعدادی از اسناد مندرج در کتاب، بدیهی عام و بی‌اهمیت می‌باشد و درج چنین موضوعات معمولی را نپسندند، اما امروزه وقتی که کتاب‌هایی از تاریخ قدیم را ورق می‌زنیم به مواردی بر می‌خوریم که در زمان مؤلف جزء مسائل عادی، بدیهی و روزمره‌ی زمان بوده‌اند، ولی با گذر زمان و تغییر شرایط محیط و اجتماع، این نوشته‌های به ظاهر بدیهی به عنوان تنها سند و یادگار آن روزگاران، گوشه‌ای از شیوه‌های زندگی مردم، اجتماع و فرهنگ آن دوران را بازگو می‌کنند.

شیوه‌ی کار را به این صورت قرار داده‌ایم که ابتدا تصویر «اسناد» را به خواننده‌ی محترم ارائه دهیم و سپس با توجه به اینکه در قریب به اتفاق موارد، اسناد به صورت دستنویس و با رسم‌الخط قدیم هستند و خواندن آنها برای بعضی از خوانندگان امروزی دشوار می‌باشد، بر آن شدیم که همه‌ی اسناد را با رسم‌الخط امروز برنویسی و تایپ کنیم و در صفحه یا صفحاتی دیگر روبروی تصویر همان سند در اختیار خواننده‌ی محترم قرار دهیم.

برای اینکه خواننده‌ی کتاب بهتر و سریع‌تر بتواند ارتباط بین اسناد را دریابد و ارزیابی صحیح و مناسبی از اسناد موجود داشته باشد، قبل از تصویر سند، مختصر توضیحی نیز در خصوص آن داده‌ایم، اما در این مورد به تفصیل نپرداخته و خواندن متن نامه و استنتاج را به عهده‌ی ذهن وقاد خوانندگان هوشمند این کتاب واگذاشته‌ایم.

در این اثر پژوهشی علاوه بر استفاده از آرشیوها و منابع کتابخانه‌ای، از محضر بسیاری از بزرگان و صاحب‌نظران منطقه بهره برده‌ایم و برای توضیح و تفسیر تعدادی از اسناد و یافتن ارتباط بین آن‌ها، از اطلاعات این عزیزان استفاده کرده‌ایم. هم‌چنین بعضی از هم‌شهریان فرهیخته، با محبت هر چه تمام‌تر، اسناد شخصی و عکس‌های بزرگان کنگان و اماکن تاریخی شهر را بی‌دریغ در اختیار نگارندگان گذاشتند که در این کتاب به خوانندگان گرامی تقدیم داریم.